

M.Com Semester - 4 (CBCS) Examination
March/April-2026 (As Per Syllabus Year June-2024)
Accounting For Working Capital Decisions(Ele-2 (New-23))

Time: 2:30 Hours

Marks: 70

Instructions:

1. All questions are compulsory.
2. Figures to the right indicate marks.

પ્રશ્ન.૧ ટોયોટા ફૂ. પોતાના નવા ધંધા માટે કાર્યશીલ મૂડીની વધારાની કેટલી જરૂર પડશે તે અંગે આપની સલાહ (૨૦) માંગે છે. તેઓ આંતરિક બજારમાં 25% કાચા નફાથી માલ વેચે છે. તેમણે વર્ષ 2026-27 ના વર્ષ માટેના અંદાજો નીચે આપ્યા છે. ડિરેક્ટરોએ રૂ. 125000 ના બેંક ઓવરડ્રાફ્ટની સગવડ કરેલ છે જે હજુ વાપરેલ નથી અને એટલી જ રોકડ રાખેલ છે.;

વિગત	શાખની મુદત	2026-27 ના અંદાજો
આંતરિક બજારમાં વેચાણ	1 માસ	3000000
નિકાસ વેચાણ (વેચાણ કિંમત આંતરિક બજાર કરતાં 10% ઓછી)	3 માસ	1350000
વપરાયેલ માલસામાન	2 માસ	1125000
મજૂરી	½ માસ	900000
ઉત્પાદન ખર્ચ	1 માસ	1350000
કાયમી મિલકત પર ઘસારો	વાર્ષિક	150000
વહીવટી ખર્ચ	એક માસ	300000
વેચાણ વૃદ્ધિ ખર્ચ (એડવાન્સ)	3 માસ	150000
ઇન્કમ ટેક્સ (ચાર હપ્તામાં – જે પૈકી એક હપ્તો બીજા વર્ષે ચૂકવે છે)	--	375000

કંપની કાચો માલ અને તૈયાર માલનો એક માસનો સ્ટોક રાખે છે. 15% સલામતી ગાળો ધારીને ઉપરની માહિતી પરથી સરેરાશ કાર્યશીલ મૂડીની અંદાજિત જરૂરિયાત દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

અથવા

પ્રશ્ન.૧ નીચે આપેલ વિગતો નિસાન લી. ના વર્ષ 2025 સંબંધિત છે;

વેચાણ કિંમત રૂ. 200 અને પડતર કિંમત પર નફાનો દર $33\frac{1}{3}\%$ છે. એકમદીઠ કાચો માલ, મજૂરી અને પરોક્ષ ખર્ચ ફૂલ પડતરમાં 10:3:2 ના પ્રમાણમાં છે. કંપનીની ઉપરોક્ત વિગતો ના આધારે તેમનું આગામી વર્ષનું કાર્યશીલ મૂડીની જરૂરિયાત દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો.

1. વર્ષ 2026 માં કાચો માલ 30%, પ્રત્યક્ષ મજૂરી 20% અને પરોક્ષ ખર્ચ 10% વધશે. નફો રૂ. 12 થી વધશે.
2. વર્ષ 2026 નું અંદાજિત ઉત્પાદન 52000 એકમો થશે.
3. કાચો માલ અને તૈયાર માલ એક માસ માટે સ્ટોકમાં રહે છે.
4. કાચો માલ અર્ધ માસ માટે પ્રક્રિયામાં રહે છે.
5. ઉત્પાદનનો 25% ભાગ રોકડેથી વેંચાય છે.
6. કાચા માલનો 10% ભાગ રોકડેથી ખરીદાય છે.
7. વેપારીઓ 1 માસની શાખ આપે છે અને ગ્રાહકો ને 2 માસની શાખ આપવામાં આવે છે.
8. મજૂરીનો ચુકવણી ગાળો 2 અઠવાડિયાનો છે જ્યારે પરોક્ષ ખર્ચનો ગાળો એક માસનો છે.
9. હાથ પર રોકડ અને બેંક સિલક રૂ. 10000 રહેવાની ધારણા છે.
10. ઉત્પાદન આખા વર્ષ દરમિયાન એક સરખા ધોરણે થશે અને 1 માસ = 4 અઠવાડિયા ગણાશે.

પ્રશ્ન.૨ બેન્ડલી ફૂ.ની નીચેની વિગતો પરથી 31-3-2026 ના રોજ પૂરા થતાં ચાર માસનું રોકડ બજેટ તૈયાર કરો. (૨૦)
30-11-2025 ના રોજ રોકડ અને બેંક સિલક રૂ. 93000 રહેશે.

માસ	ફૂલ વેચાણ	ફૂલ ખરીદી	મજૂરી	પરોક્ષ ખર્ચ
ઓક્ટોબર	600000	400000	80000	30000
નવેમ્બર	500000	420000	60000	34000
ડિસેમ્બર	700000	500000	70000	35000
જાન્યુઆરી	800000	600000	80000	32000
ફેબ્રુઆરી	760000	620000	70000	32000
માર્ચ	800000	640000	60000	34000

1. મજૂરી ચૂકવવાનો સમયગાળો 1/8 માસ છે.
2. પરોક્ષ ખર્ચ ચૂકવવાનો સમયગાળો 1/4 માસ છે. જેમાં માસિક ઘસારો રૂ. 2000 સમાવિષ્ટ છે.
3. વેપારીએ આપેલ શાખ 1 માસ અને રોકડ ખરીદી ઉધાર ખરીદીના 25% છે.
4. ફૂલ વેચાણના 25% રોકડ વેચાણ છે. ઉધાર વેચાણનો શાખ સામે 1 1/2 માસ છે.
5. વેચાણ પછીના માસમાં 5% લેખે કમિશન આપવાનું છે.

અથવા

પ્રશ્ન.૨ હુન્ડાઇ લી. ની નીચેની વિગતો પરથી માર્ચ 2025 થી મે 2025 સુધીનું રોકડ બજેટ તૈયાર કરો.

માસ	વેચાણ	આખર સ્ટોક	મજૂરી	ફૂલ પરોક્ષ ખર્ચ
જાન્યુઆરી	180000	22500	11200	38250
ફેબ્રુઆરી	225000	33750	12300	54000
માર્ચ	270000	56250	13500	45000
એપ્રિલ	360000	67500	15700	40500
મે	315000	61875	16800	45000
જૂન	337500	56250	15750	33750

વધારાની માહિતી

1. તા. 01-03-2025 ના રોજ રોકડ સિલક રૂ. 159100.
2. ડિસેમ્બર 2024 નો આખર સ્ટોક નથી.
3. મૂળ કિંમત પર 33 1/3% નફો મળે તે રીતે માલ વેચવામાં આવે છે.
4. ખરીદી રોકડેથી કરવામાં આવે છે.
5. ફૂલ વેચાણના 40% રોકડ વેચાણ છે. દેવાદારોને 1 1/2 માસની શાખ આપવામાં આવે છે.
6. મજૂરી ચૂકવણી નો ગાળો 1/4 માસ છે.
7. ફૂલ પરોક્ષ ખર્ચમાં સ્થિર ખર્ચ માસિક રૂ. 9000 સમાવિષ્ટ છે જે રોકડેથી ચૂકવાય છે જ્યારે ચલિત ખર્ચ એક માસ બાદ ચૂકવાય છે.
8. એપ્રિલમાં એક જૂનું યંત્ર 11250 માં વેચવામાં આવશે. જ્યારે એક નવું યંત્ર રૂ. 56250 માં ખરીદવામાં આવશે જેની 60% ચૂકવણી એપ્રિલમાં અને બાકીની રકમ પછીના માસમાં ચૂકવાશે.
9. માર્ચ 2025 માં આવકવેરો રૂ. 11250 ચૂકવવાનો છે.

પ્રશ્ન.૩ બલેનો લી. નું વર્તમાન શાખ વેચાણ 60000 એકમનું છે, જેની એકમદીઠ વેચાણકિંમત રૂ. 35 છે. ચલિત ખર્ચ (૧૫)
રૂ. 28 અને એકમદીઠ પડતર રૂ. 31 છે. શાખ મુદત 75 દિવસ છે. ધાલખાધ નું પ્રમાણ 2.5% છે. ઉધરાણી ખર્ચ રૂ. 15000 આવે છે.

પેઢી તેની ઉદાર શાખનીતિને બદલે કડક શાખ નીતિ અપનાવવા માંગે છે. શાખ મુદત 75 દિવસ થી 30 કરવા માંગે છે. વધારાના ઉધરાણી ખર્ચનો અંદાજ રૂ. 24000 છે. ધાલખાધનું પ્રમાણ 0.3% થાય તેમ છે.

નવી સૂચિત શાખનીતિને કારણે 8000 એકમોનું વેચાણ ઘટશે. રોકાણ પર વળતરનો દર 15% છે. શું પેઢીએ કડક શાખનીતિ અમલમાં મૂકવી જોઈએ? તમારો અભિપ્રાય ગણતરી સાથે આપો.

અથવા

પ્રશ્ન.૩ ઝાન્ઝા લી. ની નીચેની માહિતી મળેલ છે;

હાલનું વેચાણ રૂ. 2400000 છે અને એવું અંદાજવામાં આવે છે કે શાખનીતિ હળવી કરવાથી વેચાણ 120% થઈ શકે છે. ચલિત ખર્ચ વેચાણના 90% છે. મૂડી પડતર 15% છે. નવી શાખનીતિને કારણે હાલની શાખની મુદત 30 દિવસ છે જે 50% થી વધારવા અને ધાલખાધનું નુકસાન ફૂલ વેચાણના 1% થી વધી 2% થવાનો અંદાજ છે. શાખ વિભાગના ખર્ચા 9000 થી વધી રૂ. 16500 થશે તેવી ધારણા છે.

પ્રશ્ન.૪ (A) માલસામાન ફેરબદલી દર શોધો (0૪)

શરૂનો સ્ટોક રૂ. 30000 ખરીદી રૂ. 50000 આખર સ્ટોક રૂ. 20000

(B) એક એકમની પડતર શોધો (0૫)

EOQ = 1000 એકમો વાર્ષિક વપરાશ 2500 એકમો

એકમદીઠ વહન ખર્ચ 10% ઓર્ડર મૂકવાનો ખર્ચ રૂ. 200

(C) વરદી સપાટી, ગુરુતમ સપાટી અને લઘુતમ સપાટી શોધો (0૬)

સામાન્ય વપરાશ 125 એકમો મહત્તમ વપરાશ 140 એકમો

વરદી મુદત 35 થી 55 દિવસ વરદી જથ્થો 500 એકમો

અથવા

પ્રશ્ન.૪ (A) ફોન્ક્સ લી. ના માલસામાનની વિગતો નીચે મુજબ છે. (0૫)

શરૂનો સ્ટોક રૂ. 100000 સરેરાશ સ્ટોક રૂ. 140000

માલસામાન ફેરબદલી દર 4 વખત ખરીદી શોધો.

(B) અમેઝ લી. ની માલસામાન વપરાશ ની વિગતો નીચે મુજબ છે; (૧૦)

માલસામાનનું નામ	જથ્થો	એકમદીઠ કિંમત રૂ.
A	1000	200
B	500	300
C	1000	50
D	1000	30
E	1000	20
F	1000	18
G	1000	15
H	1000	10
I	1000	4
J	1500	2

ઉપરોક્ત વિગતો પરથી માલસામાનનું ABC વર્ગીકરણ દર્શાવતું પત્રક તૈયાર કરો

ENGLISH VERSION

- Que.1 Toyota Ltd. seeks your advice on how much additional working capital will be needed for its new business. They sell goods in the domestic market at a 25% gross profit. They have provided the following estimates for the year 2026-27. The directors have arranged for a bank overdraft of Rs. 125000 which is yet to be utilized and the same amount of cash is held.; (20)

Particulars	Time lag	Estimates of 2026-27
Sales in the domestic Market	1 month	3000000
Export Sales (selling price is 10% less than that of internal market)	3 months	1350000
Raw material consumed	2 months	1125000
Labour	1/2 month	900000
Cost of production	1 month	1350000
Depreciation on fixed assets	Annual	150000
Administrative Expenses	1 month	300000
Sales promotion Expense (Advance)	3 months	150000
Income Tax (in four instalments – one of which is paid in next year)	--	375000

The company maintains a month's stock of raw materials and finished goods. Prepare a statement showing the estimated average working capital requirement from the above information assuming a safety margin of 15%.

OR

- Que.1 The following details are related to Nisaan Ltd. for the 2025;
The selling price is Rs. 200 and the profit rate on the cost price is $33\frac{1}{3}\%$.
Raw materials, labour and overhead cost per unit are in the ratio of 10:3:2.
Prepare a statement showing their next year's working capital requirement based on the above details of the company. In the year 2026;

1. Raw material cost will increase by 30%, direct labour by 20% and overheads by 10%, Profit will increase by Rs. 12.
2. The estimated production for the year 2026 will be 52000 units.
3. Raw materials and finished goods remain in stock for a month.
4. The raw material remains in process for half a month.
5. 25% of the product is sold in cash.
6. 10% of the raw material is bought in cash.
7. Traders give 1 month's credit and customers are given 2 months' credit.
8. The payment period of wages is 2 weeks while the period of indirect expenses is one month.
9. Cash and bank on hand is expected to be 10,000.
10. The production will take place on a uniform basis throughout the year and 1 month will be counted as 4 weeks.

- Que.2 Prepare a cash budget for 4 months period ending on 31-3-2026 from Bentley Co.'s following details. As on 30-11-2025, cash and bank balance stood at Rs. 93000. (20)

Months	Total Sales	Total Purchases	Wages	Overheads
October	600000	400000	80000	30000
November	500000	420000	60000	34000
December	700000	500000	70000	35000
January	800000	600000	80000	32000
February	760000	620000	70000	32000
March	800000	640000	60000	34000

1. The period for payment of wages is 1/8 month.
2. The period for reimbursement of indirect expenses is 1/4 months which include monthly depreciation of Rs.2000.
3. The credit given by suppliers is 1 month and the cash purchase is 25% of the credit purchase.
4. Cash sales account for 25% of total sales. Debtors are given 1 ½ months credit.
5. 5% commission to be paid in the month after sale.

OR

Que.2 Prepare cash budget from March 2025 to May 2025 from the following details of Hyndai Ltd.

Month	Sales	Closing stock	Wages	Overheads
JAN	180000	22500	11200	38250
FEB	225000	33750	12300	54000
MAR	270000	56250	13500	45000
APR	360000	67500	15700	40500
MAY	315000	61875	16800	45000
JUNE	337500	56250	15750	33750

Additional Details;

- On 01-03-2025, the cash balance was Rs. 159100.
- There is no closing stock for December 2024.
- Goods are sold at a profit of $33\frac{1}{3}\%$ on the cost price.
- Purchases are made in cash.
- 40% of the total sales are cash sales. Debtors are given a credit of $1\frac{1}{2}$ months.
- The period of payment of wages is $\frac{1}{4}$ th month.
- In the total overhead cost, the fixed portion is monthly Rs. 9000 which is paid in cash, while the variable expenses are paid after a month.
- In April, an old machine will be sold for Rs 11,250 and a new machine costing Rs. 56250 will be purchased for which 60% shall be paid in April and remaining in next month.
- In March 2025, income tax Rs. 11250 is to be paid.

Que.3 Baleno Lee. has current credit sales is 60000 units, with a selling price of Rs. 35. Variable expenses of Rs. 28 and the cost per unit is Rs. 31. The credit period is 75 days. Bad debt is 2.5% and the cost of collection is Rs. 15000. (15)

The firm wants to adopt a strict credit policy instead of its liberal credit policy. The credit period is to be decreased from 75 days to 30 days. The additional collection cost is estimated at Rs. 24000. The bad debt is expected to be 0.3%. The new proposed credit policy will result in a reduction in sales of 8000 units. The rate of return on investment is 15%. Should the firm implement a strict credit policy? Give your opinion with a calculation.

OR

Que.3 Glanza Ltd. provides the following information;

The current sales are Rs. 2400000 and it is estimated that the easing of the credit policy can increase sales to 120%. Variable costs account for 90% of sales. The capital cost is 15%. Due to the new credit policy, the tenure of the existing credit of 30 day is estimated to be increased by 50% and the loss of bad debt is estimated to increase from 1% to 2% of the total sales. The expenses of the receivables department are expected to increase from Rs. 9000 to Rs.16500.

Que.4 (A) Calculate Stock Turnover Ratio; (04)

Opening stock is Rs. 30000 Purchases Rs. 50000 Closing Stock Rs. 20000

(B) Calculate cost per unit (05)

EOQ = 1000 units Annual usage 2500 units

Carrying cost per unit 10% Ordering cost Rs. 200

(C) Find out ordering level, Maximum Level and Minimum level of stock (06)

Average consumption 125 units Maximum consumption 140 Units

Ordering duration 35 to 55 days Order quantity 500 units

OR

Que.4 (A) Fronx Ltd. provides information related to Material as under; (05)

Opening stock Rs. 100000, Average stock Rs. 140000, Stock Turnover 4 times

Calculate Purchases.

(B) Amaze Ltd. provide details of the material consumption as follows; (10)

Name of material	Quantity	Price per unit Rs.
A	1000	200
B	500	300
C	1000	50
D	1000	30
E	1000	20
F	1000	18
G	1000	15
H	1000	10
I	1000	4
J	1500	2

Prepare Statement showing classification of material on the basis of ABC analysis method.